

Retorika

Érveléselmélet, 2013. október 1.

„Nagyon sokat gondolkoztam azon, hogy amit ma el akarok mondani, azt hogyan adjam elő. Végiggondoltam egy csomó rossz megoldást, meg rengeteget tépelődtem, aztán végül is arra jutottam, hogy nem kell ezt túlszilázni. Elvégre itt értelmes ember ülnek, csupa felnőtt egyetemista, és nyilván menni fog valahogy. De azért most kifejezetten azt kérem, hogy mindenki próbáljon eltekinteni a bénázásomtól, és csak arra figyelni, amit közölni akarok, ugyanis a mai órán tényleg fontos dolgokat szeretnénk elmondani a verbális meggyőzéssel kapcsolatban.”

Mit csinálnak ezek a mondatok? Információt közölnek? Aligha: létrehoznak egy kommunikációs szituációt.

A meggyőzés kommunikációs helyzete

- Láttuk: a kommunikátor célja a hallgatók mentális állapotainak („attitűd”) megváltoztatása
- Alaptényezők a szituációban:
közlő + üzenet + befogadó
- Szemben a klasszikus kommunikációs modellel: nemcsak az üzenet számít, hanem az is, hogy ki mondja és kinek
- Közlő: hiteles – szakértelem, karizma, megbízható
- Befogadó: fogékonyság maximalizálása
– pl. „tudós”; „háziasszony”, „trendi” szerepek reklámokban
- Üzenet: előző két tényező alapvetően befolyásolja

A klasszikus retorikai helyzet

- Meggyőzést célzó beszédek esetén rengeteg tényező szerepet játszik:
 - Ki mondja
 - Mit mond
 - Hol mondja
 - Mikor mondja
 - Milyen eszközöket használ
 - Miért mondja
 - Hogyan mondja
 - Csúnyán és röviden:
quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando
- Ezek együttesen alakítják ki a retorikai helyzetet
- Egy beszéd sikere sosem választható el a helyzettől, ezt a tervezésnél és az elemzésnél is figyelembe kell venni

A klasszikus retorikai szituációk

Genus (nem)	Iudiciale (törvényszéki)	Deliberativum (tanácsadó)	Demonstrativum (bemutató)
Téma	Jog- igazság	Haszon- kár	Dicsőség - dicstelenség
Feladat	Rábeszélni, befolyásolni	Meggyőzni, befolyásolni	Tanítani, szórakoztatni
A hallgató	Reagáljon	Gondolja végig	Értsen egyet
A cél	Ítélet bíróság előtt	Közös döntés a gyűlésben	Tiszteletadás, stb.
Időben	Múlt	Jövő	Jelen
Irodalmi stílusok	Dráma, szatíra, agitáció, vita	Politikai beszéd, előadás	Társasági beszéd

A retorikai meggyőzés eszközdimenziói

- **Éthosz:** „a személyiség lenyomata a beszédben”
→ a beszélő hitelessége/karizmatikussága
- **Páthosz:** „a beszéd lenyomata a hallgatóságban”
→ érzelmek keltése, személyes viszony a témához
- **Logosz:** maga az üzenet, a mondandó
- Nem elválaszthatóak: együtt érik el a kívánt hatást
↔ idealista kommunikációs modell: csak a mondandó a fontos, a személyességet és az érzelmi jegyeket ki kell zárni → csak „logosz”
(John Locke: „az igazságnak nincs szüksége ékesszólásra”)

Éthosz

Elemi (Arisztotelész szerint):

- felkészültség – hozzáértés, kompetencia
- jószándék – a közönség felé (stílus, érthetőség...)
- karakter – erkölcsi nagyság, jellem

Fajtái:

- külső: a beszélő „hozza magával” (rang, pozíció)
- belső: a beszélő építi ki a beszéde által

Példa: Őszödi beszéd

„Amit meg lehetett csinálni az elmúlt egy hónapban, azt megtettük. Amit az azt megelőző hónapokban titokban meg lehetett csinálni úgy, hogy nehogy a választási kampány utolsó heteiben előkerüljenek olyan papírok, hogy mire készülünk, azt megtettük. ...

Aki a Magyar Szocialista Párt környékén befolyásos véleményformáló makrogazdasági ügyekben Kornaitól Bokrosig, Békésitől Surányiig, Vértestől a jó ég tudja kicsodáig, azokkal végigbeszéltük, végigszenvedtük, végigüvöltöztük. És azt is meg kell mondjam nektek, hogy nagyon sok nagy ötlettel találkozunk. Hű, a hétszázát neki. És kiderül, hogy még a legnagyobbak is, a legtöbbre tartottak is százmilliárdos nagyságrendű tévedésekben vannak.”

- kompetencia (megtettük, végigbeszéltük)
- jószándék (amit meg lehetett csinálni...)
- karakter (laza vagyok, őszinte vagyok)

Páthosz

Eszközök:

- nyelvhasználat: érzelmileg töltött/semleges szavak és kifejezések
- (érzelmeket keltő) példák, analógiák, metaforák
- a közönség csoporthoz tartozásának kiemelése (nemzet, etnikum, szakma, korosztály...)
→ sztereotípiák működésbe hozása

Vannak a logosz szempontjából gátló érzelmek (félelem, gyűlölet, harag, szánalom), de vannak erősítő érzelmek (elhivatottság, kíváncsiság, bizonyításvágy, kötelesség)

Példa: „Az abortusz napjaink holokausztja” (http://mandiner.hu/cikk/20120524_az_abortusz_napjaink_holokausztja)

„Kik azok, akik újra jönnek, s kik azok, akik újra kopogtatnak? Pontosan azok a személyek, csoportok, szervezetek, akik és amelyek abban érdekeltek, hogy Magyarországon, amely nemzet 250 éve a pusztulás jeleit mutatja, a gyermekek, a szülők, a családok éppen ezért olyan nagy veszélyben vannak, még nagyobb veszélynek tegyék ki őket, jelesül egy új – nem gyógyszer, hanem – méregtabletta bevezetésével.”

- érzelmileg töltött szavak: (holokauszt), méregtabletta, nemzet
- csoporthoz tartozás: politikai sztereotípiák működtetése

„Senki nem kérdőjelezi meg, hogy egy 10 éves gyereket nem ölhetek meg amiatt, mert családi krízis van, mert ver a férjem, vagy éppen anyagilag rosszul állunk. Igaz? Mert a legtöbb abortusz a lelki krízishelyzet miatt történik.”

„Még mindig az a tévtan van, hogy kis leveli béka vagy kis ebihal a kéthetes-háromhetes-négyhetes magzat.”

„A számos mellékhatás között egyről senki nem szólt. Miután a második tablettát bevette az anya, ezután erős görcsök közepette vérezni kezd otthon, és otthon szüli meg a halott magzatot, hogy részekben jön ki belőle. Ezt össze kell gyűjtenie, és visszavinni az orvoshoz.”

- erős példák, analógiák, metaforák használata

Logosz

Lásd az érvelésrekonstrukció órákat, majd később az informális és formális logikát...

Megjegyzés: a logosznak is lehet éthosza (józanág, megfontoltság, ésszerűség benyomásának keltése a beszélő részéről), illetve páthosza (józanág, megfontoltság, ésszerűség tudatának erősítése a hallgatóságban)

→ ezek nem egymást kizáró eszközök

Példa

„Jó reggelt. Gondolom, néhányan most csalódnak, ha azért jöttek el, hogy lássanak egy majmot, aki vicces egyenruhában rikoltozik és ugrabugrál, és késznek mutatkozik arra, hogy helyben lecsapjon egy öreg nénit az önök szórakoztatására. Márpedig ha belegondolnak, el kell ismerniük, hogy pontosan ilyesmit kellene tennem ahhoz, hogy bekerüljek az újságokba. És be kell kerülnöm az újságokba, ha tudatni akarom az emberekkel, hogy a nemzeti szocializmus egy esély a hazafias amerikaiak számára. De önök előtt nem kell ilyesmit tennem. Önök intelligens, józan ítélőképességű emberek. Én elmondom a nézeteimet, önök meghallgatnak, aztán elbeszélgetünk érett, racionális emberek módjára.”

(Az Amerikai Náci Párt alapítója)

A stílusok csoportjai

Genus dicendi – előadás stílusa	Egyszerű (tenue / humile)	Közepes (medium)	Emelkedett (grande / sublime)
Beszélő feladata	Informálni, tanítani (docere)	Magának megnyerni, „jól” beszéni (delectare, conciliare)	Megmozgatni, magával ragadni (movere, flectere)
Kiemelt eszköz	Logosz???	Éthosz (folyamatos érdeklődés)	Páthosz (érzelmek, hangulat felkeltése)

Mivel foglalkozik a retorika?

- Platón: „a lélek irányítása beszéd révén”
- Arisztotelész (az első Retorika c. könyv szerzője): „a meggyőzés lehetőségeit tárja fel”
- Tehát egyszerű verbális manipuláció???
(Arisztotelész: „az igazság erősebb, mint a hazugság”)
- Legyen inkább: a szép beszéd tudománya
(Quintilianus)
→ nyilvános beszédek összeállításának,
szerkesztésének és elmondásának művészete

A rétor feladatai

- A klasszikus retorika gyakran nem áll meg a szövegek elemzésénél: előíró, irányító jellegű
- A szövegek létrehozásának feladatai jól meghatározott sorrendben követik egymást:
 1. Kiötlés (*inventio*)
 2. Elrendezés (*dispositio*)
 3. Megfogalmazás (*elocutio*)
 4. Kimunkálás (*pronunciatio, actio*)
 5. Memorizálás (*memoria*)

- **Kiötlés**
 - Tájékozódás, adatgyűjtés
 - A mondánivaló megtervezése nagy vonalakban
- **Elrendezés**
 - Az összegyűjtött anyag megfelelő elrendezése, a beszéd strukturálása, vázlat (lásd: „beszéd részei”)
- **Megfogalmazás**
 - A mondánivaló nyelvi formába öntése, a beszéd részletes kialakítása
 - Stilisztikai eszközök kialakítása, toposzok elrendezése, a retorikai szituációnak megfelelően
- **Kimunkálás**
 - A szöveg elmondásának kigondolása: dramaturgia
 - Hangsúlyok, beszédtempó, hangnem, gesztusok
- **Az előadás pontos memorizálása**

A klasszikus beszédszerkezet

1. Bevezetés (*exordium*)
 2. Elbeszélés (*narratio*)
 3. Tétel, felosztás (*divisio, partitio*)
 4. Bizonyítás (*confirmatio*)
 5. Cáfolás (*refutatio*)
4-5 együtt: érvelés (*argumentatio, probatio*)
 6. Befejezés (*conclusio, peroratio*)
- + Kitérés (*digressio, egressio*)

Ezek aránya, hangsúlya (esetleg száma) függ a retorikai helyzettől

Bevezetés

Funkciók:

- A hallgatóság jóindulatának megnyerése
Pl. személyes felütés, megszólítás, humor → éthosz
Toposzok használata, pl.
 - Bizonytalanság: „Hogy is kezdjem...”
 - Inkompetencia: „Bár nem értek a témához...”
 - Beavatás: „Nem mondtam még senkinek sem...”
 - Stb.
- A figyelem megragadása
Érzelmek, személyes érintettség kialakítása → páthosz
- A téma felvetése
előrevetítés, felvillantás, „ráhangolás”
- (A hallgatók megszólítása
– ma már nem általános, csak különleges esetekben)

Elbeszélés

- A téma, háttér, kontextus felvázolása: miről is van szó (a „téma felvetésének” kifejtése)
- Még nem a meggyőzés a cél, hanem a tények, álláspontok, lehetőségek ismertetése (informálás)
- Lehet: történeti, személyes, tényszerű, stb.
- Legyen:
 - Ne túl hosszú, ne túl rövid
 - Világos, érthető
 - Igaz (vagy valószínű)
- A logosz előtérbe kerül(het) az éthosz és páthosz rovására

Tétel + bizonyítás + cáfolás = érvelés

- Tétel: az álláspontom megfogalmazása, a mondanivalóm lényege
→ legrövidebb rész, esetleg pontokba szedve a mondandó
- Bizonyítás: érveket hozunk fel álláspontunk mellett
- Cáfolás: érveket hozunk fel álláspontunk ellen, majd ezeket megcáfoljuk
- Fontos, hogy nemcsak saját nézetünket támasztjuk alá, hanem válaszolunk a lehetséges ellenvetésekre is: jóval átgondoltabb
- Ebben a részben a logosz dominál

Kitérés

- *Bárhol* lehet a szövegben, nincs kijelölt helye
- Sokféle funkció lehet:
 - Érdeklődés, figyelem visszanyerése (pl. anekdota)
 - Példázat: megerősíti az érvet
 - Páthosz, éthosz megmozgatása (ha túl sok a logosz)
 - Strukturális szerepek: lassítás, tagolás, előkészítés
- Toposzok sokasága:
 - „Engedjék meg, hogy elmondjam...”
 - „Erről eszembe jut az a történet...”
 - „Ha már erről beszélünk, el kell mondanom...”
 - Stb.

Befejezés

Funkciók:

- Összefoglalás: az érvelés szerkezetének, fontos pontjainak megisméltése, bevésés, sulykolás
- Páthosz (és éthosz) visszakapcsolása, az érzelmek ügy mellé hangolása, szenvedélykeltés
- Tükrözheti a bevezetést, de immár alátámasztva, tartalmasabban
- Továbbmutatás: ha a konklúzió elfogadásra került, könnyen lehet akár radikalizálni, cselekedetekre ösztönözni

GYF1 (Őszödi beszéd) - Bevezetés

„Az amit el tudtam nektek mondani itt egy órában, sőt talán több is volt, mint egy óra, az természetesen nem az egész politikánk. Az természetesen nem képes magába foglalni egy sor dolgot, amelyet meg kell tenni és nem képes visszaadni az egyébként szükséges kommunikációnak azt a sokrétűségét, ami kell a sikerhez. Ezzel együtt is a figyelmeztetést és a tanácsokat ez ügyben köszönjük szépen.

Ha őszinte vagyok hozzátok, akkor azt tudom mondani, hogy tele vagyunk kétségekkel. Hogy a maga biztosság mögött ott van az őrlődés és a gyötrődés. Egészen pontosan tudom, hogy mindaz, amit csinálunk, az nem lesz tökéletes. Hogy egy sor ügyben fogalmam sincsen, hogy melyik a nem a hatodik lépés, még a harmadikat sem tudom. Tudom az első kettőt.”

- hiányos volt az előző beszéd, tudja, hogy nem tökéletes a terv (előszó paradoxon)
- köszöni a tanácsokat – van értelme a kritikának (a többiek beszélgetőtársak, még ha nem is hallgat rájuk)
- kétség, őrlődés, gyötrődés belül, kívül határozottság
- „őszinte vagyok”
- nagyon erősen jelenik meg a beszélő hitelessége (éthosz)

OV1 (2007.09.18) - Bevezetés

„Évfordulóhoz érkeztünk. Mégsem ünnepelni jöttünk, az ünnephez nem elég felvenni a jobbik ruhánkat, felemelt szív és felemelt lélek is kellene hozzá. Megtisztulás nélkül azonban nem emelkedik fel sem a szív, sem a lélek, s nélküle nincs ünnep. A magyar demokrácia megtisztulása még várat magára, a demokrácia népuralmat jelent, s a népet kívülről senki sem tisztíthatja meg, csak maguk a népet alkotó emberek. A demokrácia megtisztításának módja tehát az öntisztulás. A hazugsághadjárat, a megtévesztés, az emberek semmibevétele végzetes eszköz.

Végzetes, mert végez azzal, aki érte nyúl. Aki érte nyúl, kiírja magát a demokratikus politikusok közösségéből, és aki védelmébe veszi, támogatja, sőt bátorítja, miként a szocialisták tették, maga is a demokrácia mezsgyéjén kívül találja magát. Magyarországon a kormány a demokrácia felségterületén kívül tanyázik. Az alkotmányos intézmények rendje, a demokrácia látszat, paraván csupán a mi hazánkban. Az embereket pusztá eszköznek tekintő diktatórikus kísérlet tanúi és elszenvedői vagyunk mi, ma élő magyarok.”

„Ne kerteljünk, mondjuk ki egyenesen, sőt legyünk rá büszkék, ha a mi szövetségünk nem lenne, a demokráciának már esélye sem lenne Magyarországon. Ha a mi szövetségünk nem tartana ki a demokrácia, az alkotmányosság és az emberi méltóság eszméje mellett, már tort ülhetne az önkény, a kiszolgáltatott hallgatásra kényszerített és önfeladásba szorított magyarok felett.

Igen, kedves barátaim, a mi hazánk a demokrácia és az önkény határvonalán egyensúlyoz, s bár jó okunk van, hogy büszkék legyünk kitartó és megalkuvás nélküli küzdelmünkre, az ünnepléshez ez sovány indok. Nem ünnepelni jöttünk hát. Azért jöttünk, hogy bár aggodalmaktól gyötörve, de a gondok közül fejünket egy délutánra felemelve együtt, bátran és őszintén beszéljünk az igazságról. Azért jöttünk össze, hogy megállapodjunk arról, mit fogunk tenni azért, hogy a mai rémálom eltűnjön a fejünk fölül, hogy hazánkat kiszabadíthassuk a hazugság fogságából, s mit fogunk tenni azért, hogy megvédjük a védtelenül maradt, kiszolgáltatott embereket.”

- Sokkal pátoaszosabb, mint a másik:
 - Veretes fordulatok: „felemelt szív és felemelt lélek”, „a demokrácia felségterületén kívül tanyázik”
 - Érzelmileg telített szavak: „ünnep”, „megtisztulás”, „hazugsághadjárat”, „megtévesztés”, „diktatúra”
 - Megcélzott érzelmek: félelem, megvetés, harag
 - Toposzok: „mondjuk ki egyenesen, sőt legyünk rá büszkék”
- Kevesebb éthosz

GYF2 – Elbeszélés

„Amit meg lehetett csinálni az elmúlt egy hónapban, azt megtettük. Amit az azt megelőző hónapokban titokban meg lehetett csinálni úgy, hogy nehogy a választási kampány utolsó heteiben előkerüljenek olyan papírok, hogy mire készülünk, azt megtettük. ...

Aki a Magyar Szocialista Párt környékén befolyásos véleményformáló makrogazdasági ügyekben Kornaitól Bokrosig, Békésitől Surányiig, Vértestől a jó ég tudja kicsodáig, azokkal végigbeszéltük, végigszenvedtük, végigüvöltöttük. És azt is meg kell mondjam nektek, hogy nagyon sok nagy ötlettel találkozunk. Hú, a hétszázát neki. És kiderül, hogy még a legnagyobbak is, a legtöbbre tartottak is százmilliárdos nagyságrendű tévedésekben vannak.”

- minden tőle telhetőt megtett
- a szakértőkkel végigbeszélte az ügyet
- a cél rövid, hiteles beszámoló az előzményekről – amely úgy kerül bemutatásra, hogy a rétor további álláspontját támogassa, az esetleges kritikáknak elejét vegye

OV2 – Elbeszélés

„Európa szakított hát néhány korábban tabunak tűnő téveszmével, hogy a pénz mindent jól mér, hogy a magántulajdon mindenhol jobb, mint a közösségi tulajdon. Hogy az egészségügyet, az oktatást és a kultúrát is piaci elvre kell helyezni. Hogy minél nyitottabb egy gazdaság, annál jobb. Az új szelek, kedves barátaim, egy irányba fújnak. Egy új, megújított szociális piacgazdaság irányába, amely ismét erőssé teheti a nemzeteket és az egész kontinenst. Európa megindult egy nagy ívű, egészséges és reményt keltő politikai megújulás ösvényén.

Nem így mi, magyarok. Nálunk a régi, szélsőséges liberális politika van hatalmon, amely provinciális, kisszerű és dogmatikus. Éppen egy éve lepleződött le, hogy mi visszafelé megyünk, a múltba süllyedünk vissza. Egy éve döbbsent rá az ország, hogy itt a régi szelek fújnak, mit, fújnak, vágatnak, tombolnak és rombolnak. Mi még ott tartunk, hogy nem lehet, nem tudunk egyenesen beszélni...”

GYF3 - tétel

„Nézzétek. A dolog az úgy áll, hogy a legrövidebb távon nincsen választás.

Veres Janinak igaza van. Lehet még egy picikét itt teszetoszáskodni, de nem sokat. Gyorsan eljött az igazság pillanata. Az isteni gondviselés, a világgazdaság pénzbősége, meg trükkök százai, amiről nyilvánvalóan nektek nem kell tudni, segítette, hogy ezt túléljük. Nincsen tovább. Nincsen. És persze még gondolkodhatunk nagyon sokáig, meg kib....ott sok elemzést el lehet végezni, hogy melyik társadalmi csoportot hogy fogja végezni(?), azt tudom nektek mondani.

Nem tudunk még hetekig elemezni gyerekek, nem tudunk. Az első nap meg kell mondani, hogy mit kell csinálni azért, hogy ebből még idén kiigazítás legyen, hogy szeptember elsejétől bizonyos adójogszabályok életbe léphessenek.”

- vagyis a beszéd fő üzenete – el kell fogadni a terveket, és azonnal meg kell kezdeni azok végrehajtását
- nem lehet elemezni, tárgyalni (mindez egy kb. tárgyalásos szituációban)
- más is tekinthető tételnek (egy részletesebb elemzés sokkal több tételállítást tárna fel – ráadásul ez egy „élő” beszéd – és ilyenkor ált. sokkal „zavarosabb” a szöveg)

GYF4 - Bizonyítás

- sok érvelő részlet a tétel mellett, de rövid szakaszok:
- „Nincsen sok választás. Azért nincsen, mert elkúrtuk. Nem kicsit, nagyon.”
- „Általában sok jó ötlet van egész addig, amíg nem kell számolni. Mikor számolni kell, akkor elfogy a tudomány.”

- „Általában sok kritika van, hogy a rendszer nem eléggé kerek, nem eléggé konzisztens, mindenkinek van ötlete, hogy akkor mit vegyünk ki belőle, hogy a maradék konzisztensebb legyen és máris éppen csak harmadannyi pénz van, mint amennyit össze kell szedni. Ja? Úgy én is tudok konzisztens lenni. Ja, úgy én is tudok konzisztens rendszert. Csak az a problémám, hogy nem 50 milliárdot kell összeszedni, hanem, nem mondom meg, hogy mennyit. Hát ez a baj. Ráadásul mindezt valahol úgy kell megtenni, hogy amit akarunk csinálni hosszú távon, azt ne keresztbe verje.”
- A cél – bizonyítani, hogy az előadott (és hibáktól hemzsegő) tervet így is fogadja el a hallgatóság
- Markáns nyelvválasztás: aptum / decorum (illőség)
megsértése: a cél a figyelem felhívás, cselekvésre buzdítás

GYF 5 - Cáfolás

„Nem arról szól, hogy nekem van egy Á-tól Z-ig megírt forgatókönyvem Magyarországra és azt mondom, hogy ki fogom belőletek verni. Egy francot! Van Á-tól Z-ig forgatókönyvem, hogy hogyan lehet a szocialistákban ott lévő hihetetlen energiát arra fölhasználni, hogy az országot megváltoztassák, hogy tegyék már bele, hogy legyenek már úrrá végre a kishitűségükön, meg a régi igazságaikon. Arra van. Aztán amikor nem bírom, akkor meg kiabálok egyet. Nincsen személyes sztorim ebben az ügyben, egyáltalán nincsen. Nagy dolgot kaptam ettől, amit az elmúlt másfél évben csinálhattam. Az a személyes sztorim, hogy változtassuk meg ezt a kurva országot, mert ki fogja megváltoztatni. Orbán Viktor fogja megváltoztatni a csapatával? Vagy C változat: nem történik semmi. El lehet még így egy darabig lébecolni. ”

- Mit cáfol a rétor? Hogy személyes érdekei vezetnék.
- A saját álláspont alternatíváinak megfogalmazása: Orbán Viktor, vagy lébecolás – a célközönség számára egyik sem „vonzó”
- A cáfolat részben tovább erősíti a saját álláspont melletti érveket.
- A csoporthoz + asszociációkat köt

OV3 - Tétel

„Tisztelt hölgyeim és uraim! Kedves barátaim! Magyarország szívdobbanása ma ez a két szó. **Elég volt.** Elég volt a rombolásból. Mindannyian tudjuk, hiszen ismerjük magunkat. A magyar ember nem szeret asztalt borogatni. Mi, magyarok nem egy könnyen veszítjük el a fejünket. Meg tudjuk várni, amíg betelik a pohár. Hát most betelt. Hiába a hatalom lekezelő, kioktató pökhendisége. A cukormázban úszó ígéreték garmadája. Hiába az őket szolgáló bértollnokok hada, a teljes állami gépezet. Hiába a számolatlanul sorakozó pénzeszsákok. Mindez ma már hiába, akinek van füle, hallhatja a föld alatti vízáramok hangját. Azt dobolják mindenhol, széltében-hosszában, Battonyától Nemesmedvesig, hogy elég volt. Most már többről van szó, tisztelt hölgyeim és uraim, mint a gazdaság, a közbizalom vagy a pénzügyi mutatók hanyatlásáról.”

OV4 - Bizonyítás

- Sok állítás, pl.
 - „Szociálisan rombolják le Magyarországot, módszeresen verik szét a szociális biztonságot, a szociális ellátást.”
 - „Elég volt, hogy a beteg embereket, a súlyos sérülteket ellátás helyett ide-oda küldözgessék az országban. Elég volt az elszegényedésből, hogy az emberek milliós szám nem tudják hó végén kifizetni a számláikat. Elég volt abból, hogy a kormány nem veszi ember számba az időseket, a betegeket, a diákokat, a rászorulókat. Elég volt a kíméletlenségéből, az érzéketlenségéből, elég volt abból, hogy egyre nehezebb megélni, miközben egyre többet dolgoznak az emberek.” stb.

OV5 - Cáfolás

„Most persze más mondatok lesznek, túl vagyunk a nehezen, már látszik az alagút vége, 2009-ben már érezhető javulás lesz, innen már ne forduljunk vissza, és ehhez hasonlók. Ugyanolyan hazugság az, tisztelt hölgyeim és uraim, hogy túl vagyunk a nehezen, mint amikor azt mondták, hogy nem fog fájni, bár az igaz, hogy nekik nem is fájt. Bár már azt megszámolni is nehéz, hányszor ígérték meg ugyanazokat a dolgokat, most újra és újra meg fogják őket ígérni. A minap azt hallottuk a jövő évi költségvetésről, hogy az nem megszorító költségvetés, miközben szinte semmi más nincs benne, mint elvonások, szigorítások, leépítések. Hazudnak tehát megint.”

GYF6 – kitérő

„És akarok most egyetlenegyszer mondani nektek három percet. Ezt legfeljebb még egyszer fogom elmondani nektek. Fantasztikus dolog politikát csinálni. Fantasztikus. Fantasztikus egy országot vezetni. Az utolsó másfél évet azért tudtam én személy szerint csinálni, mert egy dolog ambicionált és egy dolog fűtött: visszaadni a baloldálnak a hitét, hogy megcsinálhatja, hogy nyerhet. Hogy nem kell lehajtani a fejét ebben a kurva országban. Hogy nem kell beszarni Orbán Viktortól, meg a jobboldaltól és tanulja most már meg magát nem ő hozzájuk mérni, hanem a világhoz. Ez adta a hitet, hogy miért érdemes ezt csinálni. Nagy dolog volt. Imádtam. Életem legjobb része volt. ...”

GYF7 – kitérő

„Az az igazi botrány, hogy akiről a Laci beszél, az ő cigány embereinek, annak tized olyan jó minőségű egészségügyi szolgáltatás jut, mint nekem. És mióta az anyám, az anyámnak ismerik a nevét Pápán és Gyurcsány Katusnak hívják, azóta neki is jobb jut, a kurva életbe! Nem tudta, hogy mi történt. Megjavult az egészségügyi rendszer, fiam? Mondom: egy lószart, mama. Az az igazság, hogy fölismerik a nevedet. Ez botrány. Hát ehhez képest, társadalmi értelemben a vizitdíj semmi. Az nem botrány, az kényelmetlen politikailag, meg kifizetni. Mert politikailag lehet neki súlyos következménye. De őszintén szólva ez a következmény legfeljebb bennünket érint, ha idióták vagyunk. A társadalmi következménye, az meg mindenkit érint. Mi azért nem merünk hozzányúlni egy sor nyilvánvaló társadalmi hazugsághoz, mert félünk a ránk ható politikai következményektől. ”

- Az 1. példa nem kapcsolódik közvetlenül az érvelés részhez, míg a második már nagyon szorosan a szükséges reform melletti érvelés részeként használ fel egy anekdotát (ilyen szempontból nem tipikus kitérő)
- 1: személyes cél a baloldal hitének visszaadása
- 2: személyes történet: az igazságosság ez esetben azt jelenti, hogy a beszélő mamájának rosszabb ellátás „jár”, mint amit kap – tovább erősíti az éthoszt

OV6 - Kitérő

„Tisztelt hölgyeim és uraim! Kedves barátaim! Azzal a jó hírrel kezdem mai mondandómat, hogy új szelek fújnak Európában. Aki akarja, láthatja, nem lehet nem észrevenni immár, hogy Európában egy új politikai és szellemi korszak kezdődött. Az új szellemi korszak szemünk láttára szüli meg az új európai politikát. Új szelek fújnak Németországban és Franciaországban is. Európa felébredt végre az erkölcsi relativizmus utópiájából. A magunk mögött hagyott fél évszázad során egy olyan kulturális áramlat söpört végig kontinensünkön, amely alapjaiban kérdőjelezte meg Európa kulturális örökségét, hagyományait, értékeit.”

- Nem szigorúan az érvelés része: ráhangol, megnyer, sztereotípiákat mozgat → előkészíti az érvelést

GYF 8 - Befejezés

„Szóval azt tudom nektek mondani, hogy álljunk meg, csináljuk meg. Sok igazságotok van a figyelmeztetésben, a féltésben, a részletek ügyében. Csak azt tudom mondani, hogy nem fogok játszani semmilyen játszmát sem így, sem így. Tesszük a dolgunkat. Amíg nagy tempóval lehet menni előre, addig megyünk. Ha nem lehet menni, és elmagyarázzátok, hogy igen, de... Ahhoz énszerintem én nem köllök. Ahhoz más kell. És írok majd kibaszott jó könyveket a modern magyar baloldalról.”

- Tétel implicit túllépése: van mit / kell csinálni
- Ha nem fogadják el az érvelést nem fog „bosszút állni” – erősen ironikus: jó könyvek a *modern* baloldalról.
- Személy és program összekapcsolása: dupla vagy semmi (nagy támogatottság mellett ez erősíti az álláspont elfogadásának valószínűségét)

OV7 - Befejezés

„Kedves barátaim! Aki nem tud úrrá lenni a bizonytalanságán, akinek lefogja a kezét a kétség, aki csak fél szívvel tud megindulni, most lépjen néhány sort hátra. Történelmi változtatáshoz kevés a fél szív. Most azokon a sor, azoknak kell elöl menni, akik az egész szívüket adják, akik érzik az egész kontinensen végigáramló változás érintését, és készek arra, hogy Magyarország vitorláját belefördítsák az új idők széljárásába. Itt az idő, hogy egyesítsük erőinket. Ezért, mi senkit sem hagyunk az útszélén, mert számunkra egy az ország.

Hajrá Magyarország! Hajrá magyarok!”

